

Tapolca és Vidéke Református Társegyházközség

A Tapolcai Református Gyülekezet története

Tapolca, 2021.

A tapolcai református gyülekezet története
a reformáció korától napjainkig

Kezdetek

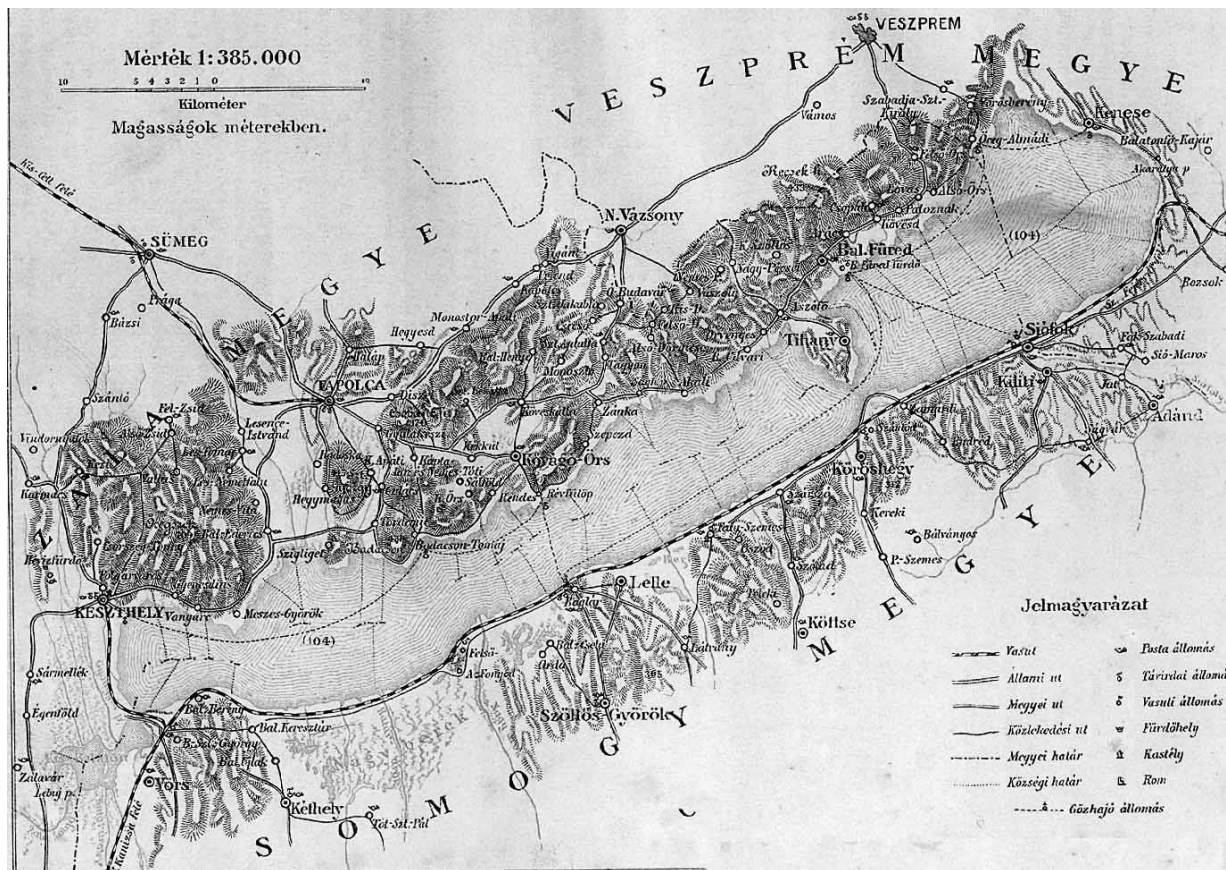
Tapolcán és környékén már a reformáció korai időszakában működtek reformátorok. 1535 tavaszán Dévai Bíró Mátyás tevékenykedett itt. Több támogató is segítette aztán a hatására ide érkező protestáns gondolkodásmóddal rendelkező pásztorokat és tanítókat. A környéken volt birtoka az enyingi Török Bálintnak és a rátóti Gyulaffi Lászlónak.

Utóbbi földesúr a XVI. század közepén aktívan tevékenykedett, katonai akciókkal is. A törökök előre törésével Veszprém vára (1552-ben) és Hegyesd vára (1561-ben) is elesett, így Tapolca és vonzáskörzete gyakorta harcok színterévé vált. A folytonos portyák miatt az itt letelepedett karthauzi rend tagjai is kivonultak Magyarországról 1554-ben.

A nehézségek következtében a protestáns hit könnyebben terjedhetett a környéken. A XVII. században már több községben, sőt Tapolcán is tudunk protestáns hitű gyülekezetéről, akik saját pásztorokkal és tanítókkal rendelkeztek.

A protestáns hit terjedésében jelentős szerepe volt a földesuraknak, akik az új irányban a királyságtól való függetlenséget láttak. A városi németajkú polgárságra pedig a Németalföldről érkező iratok, anyanyelvű Bibliák és teológiai könyvek hatottak. Hamarosan a környék összes városában megjelentek protestáns tanítók és prédikátorok.

A protestáns terjeszkedést azonban az üldözések megfogták. A század második felében a gyors növekedés kényszerűen megakadt.

Az 1673-as pozsonyi véstörvénytől kezdve kénytelen volt megjelenni az akkori evangélikus lelkész, Thurniczay Balázs, akinek további sorsáról nincsenek feljegyzések. Így tehát az akkori evangélikus gyülekezet pásztor nélkül maradt. A katolikus egyházból kiszakadt városi polgárok kényszerűen rekatolizáltak. Végül az ellenreformáció hatására a század végére teljesen eltűnt a protestantizmus Tapolcáról.

A következő századokban a szomszédos településekről, Kapolcsról, Köveskálról érkeztek ide lelkipásztorok, hogy az időnként ide települőkből létrejövő apró közösségeket bátorítsák. Folyamatos üldözések, a Habsburg birodalom egyre erősödő hatalma lehetetlen helyzetbe hozta a protestáns missziót. A XIX. század végén és a XX. század elején Tapolca reformátussága megközelítőleg 40 fő volt, ez a szám azonban a belső vándorlás következtében folyamatosan változott. (1897-ben 49, 1909-ben 30).

XX. század

A háborúk aztán jelentős változásokat hoztak a gyülekezet életében. A trianoni döntés következtében elcsatolt területekről számos református és evangélikus család költözött Tapolcára. Az ő érkezésükkel egyre aktívabb lett a gyülekezeti élet.

1926-ban jött létre a Tapolca és Vidéke Református Fiókegyház, amelybe Tapolca vonzáskörzetéből további 16 község tartozott, hozzávetőleg 150 reformátussal. Lelkipásztora (Csontos Béla) Keszthelyről járt át. A gyülekezeti élet megelevenedését mutatja, hogy 1928-ban létrejött gyülekezetünkben a Lórántffy Zsuzsanna Nőegylet.

A két protestáns gyülekezet a '30-as években határozta el templom megépítését. Bár a város lakosságának jelentős része több ízben ellenezte ezt, végül a templom a két gyülekezet összefogásából megépült. A felszentelésre 1936. október 4-én került sor. A Tapolcai Protestáns Templom Szeghalmy Bálint tervei alapján készült el, saját leírása szerint a „magyar [székely, kalotaszegi] népi építészet elemeinek korszerű és egyéni felfogásban való alkalmazásával”. Németh Károly (a fotón), templomépítő lelkipásztor jelentős hatással volt a gyülekezet későbbi életére is.

A II. világháború borzalmai Tapolcát is elérték. A benyomuló orosz erők kifosztották a templomot, sőt egy aknavető gránát eltalálta a templom tornyát is. Ennek nyomai a helyreállítás ellenére még hosszú évtizedek múlva is jelen voltak a templom tetőszerkezetében.

A háború után az ideiglenesen visszakerült erdélyi és délvidéki területekről menekülőkkel csaknem kétszeresére növekedett a gyülekezet létszáma. Számos lelkipásztor is Tapolcán talált menedéket, az ő elhelyezésükről az egyházkerület gondoskodott. Török Lajos (a fotón), aki szintén Erdélyből menekült el eredeti szolgálati helyéről (Szentmáté), lett a fiókegyház beosztott lelkésze 1945-től. Beiktatására csak később, 1958-59 fordulóján került sor, amikor a tapolcai gyülekezet önálló anyaegyházközséggé alakult.

Török Lajos 36 évi szolgálata alatt a nehézségek ellenére is a gyülekezeti élet megélénkült. Gyülekezeti alkalmakat szervezett, a helyreállított lelkészi hivatalt a templom toronyszobájában rendezte be. Több felújítási, építkezési munka is folyt a gyülekezetben ideje alatt. A templomtorony tatarozására és a templomkert elkerítésére, kialakítására a '60-as években került sor. Az elektromos harangozó rendszer 1973-ban Németh Károly templomépítő lelkipásztor adományából lett kialakítva. A gyülekezet létszáma 1980-ban 144 fő.

Török Lajos 1981-es nyugdíjba vonulása után lelkészhiány miatt a gyülekezet önálló lelkipásztor nélkül maradt. A szolgálatokat ideiglenesen Pécsvárady Béla, aztán (majd 20 évig) Kuti Géza (a fotón) végezte, aki Keszthelyről járt át. Az ő idejében jött létre a Tapolcai Protestáns Templomért Alapítvány. A rendszerváltást követően az elcsatolt területekről újra több református család érkezett a környékre.

A rendszerváltás után

1990-ben a gyülekezet gondnokának Török Attilát (Török Lajos fiát) választotta meg, aki 30 éve szolgálja Isten ügyét. A gyülekezet létszáma 1999-ben 110 fő.

A közösség 2000-ben lett újra önálló anyagyülekezetté, amikor Zichy Emőke (akkor Szabó Emőke) vette át a tapolcai lelkesi hivatalát. 2006-tól Sümeg és Taliándörögd református közösségei is csatlakoztak a gyülekezethez, így jött létre a Tapolca és Vidéke Református Társegyházközség. A századfordulót követő első évtized az építkezés időszaka volt minden tekintetben.

Zichy Emőke idején jelentős ingatlan-építkezések történtek a gyülekezetben, nagyrészt városi támogatásból. Ebben az időben ugyanis néhai Ács János presbiter volt a város polgármestere. Ő és felesége sokat tettek az építkezések sikeréért. 2002-ben a templom tornyának átalakítása, 2003-ban a harangozó rendszer modernizálása, 2006-ban pedig a protestáns templom teljeskörű felújítása történt meg. Új harmónium is beszerzésre került ekkor.

A gyülekezet megvásárolta a templommal szemben található ingatlant, a Darányi Ignác utca 2. szám alatt. Ennek felújítása jelentős erőforrásokat vett igénybe, mely részben pályázati, részben gyülekezeti, részben városi forrásokból valósult meg. A századfordulót követően vásárolt épület egy ideig vendégházként működött. Megtörtént továbbá az egyházfi-lakás átalakítása, valamint a parókia (több lépcsőben történő) teljeskörű felújítása is.

A lelkipásztor asszony idején aktív gyülekezeti élet folyt Tapolcán. Az ő idejében jött létre a Tapolcai Protestáns Énekkar.

Több éven keresztül működött a gyülekezet kötelékében a Tarisznya Ifjúsági Szervezet. 2015-ben a gyülekezet létszáma 156 fő.

2015-ben történt lelkészváltás után hozzávetőleg 5 éven keresztül Molnár Csaba Bertalan szolgált itt. Az ő idején pályázat útján, valamint a lelkipásztor saját adományából történt meg a parókia nyílászárók cseréje, került felszerelésre a garázs épületére napelem rendszer, mely a parókia áramellátását biztosítja. 2021-ben a gyülekezet létszáma 75 fő.

Napjainkban

2020. augusztusától Kádár Adrienn és Kádár Tamás György lelkipásztorok szolgálnak a gyülekezetben. 2020. júliusában történt meg a parókia épületének újbóli renoválása, festése, valamint a földszinten Lelkipásztori Hivatal kialakítása, két helyiségben hozzávetőleg 20 főt befogadó közösségi térrel. A presbitérium 2020. augusztus 16-án küldetésnyilatkozatban rögzítette a tapolcai gyülekezet hosszútávú feladatait.

2021-ben két vendégszoba került kialakításra, szintén a földszinten, 5 ágygal, 3 pótágygal. A parókiaudvart szintén ebben az évben a gyülekezet tagjai közös erővel rendezték. Az udvar átalakításához a pénzügyi háttérrel gyülekezeti adománygyűjtés biztosította.

Irodalom:

BÍRÓ Sándor, BUCSAY Mihály, TÓTH Endre, VARGA Zoltán: *A Magyar Református Egyház története*, SRTA, Sárospatak, 1995.

DEBRECENI EMBER Pál: *A magyarországi és erdélyi Református Egyház története*, Sárospatak, 2009.

DIENES Dénes (szerk.): *A reformáció, Sárospataki Teológiai Műhely*, Sárospatak, 2008.

ESTÓK János: *Magyarország története, 1849-1914.*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1999.

HANGODI László: *A tapolcai protestáns templom története*, Tapolca, 2011.

Balaton térkép:

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-pallas-nagy-lexikona-2/b-26DA/balaton-29EA/>

Dátum: 2021.05.12.11:29.

Németh Károly fotó:

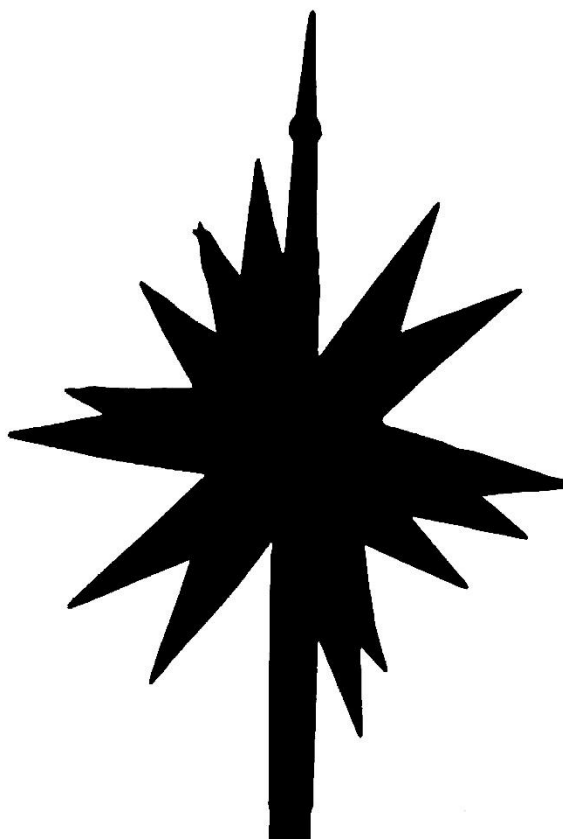
<http://www.refdunantul.hu/lap/keszthely/cikk/mutat/templomunkrol/>

Dátum: 2021.05.12.11:29.

Török Lajos fotó:

<https://www.ekmk.hu/lexikon/talalatok3.php?beture=T%C3%96R%C3%96K%20Lajos>

Dátum: 2021.05.12.11:29.

Tapolca és Vidéke Református Társegyházközség

Elérhetőségek:

8300 Tapolca, Darányi I. u. 2.

tapolcairef@gmail.com

87/687150

refdunantul.hu/lap/tapolca

@RefTapolca